

שרטרת הדורות

SHARSHERET HADOKOT

כרך ח' מס' 3

החברה הגניאלוגית הישראלית

אוקטובר 1994

תוכן העניינים

	עמ'
דבר המערכת	.1
החברה ופרסומיה	.2
ההרצאות הבאות	.2
<u>הרצאות ששמענו</u>	.3
חברנו גדעון יערי כהן - הקשר המשפחתי-כלכלי בין קהילות אמסטרדם ולונדון במשך 100 שנה מסוף המאה ה-17.	.3
חברתנו חגית מטרס - גישה פולקלוריסטית לחקר תולדות המשפחה.	.4
יובל אליצור - שורשיו הירושלמים של ראובן זילברשטיין.	.5
חברנו דר' חנן רפפורט - לחקר התפתחות המעמד האינטלקטואלי היהודי.	.7
<u>משולחן העבודה של חברינו</u>	.10
יוסף בן ברית - ממצאים חדשים המבהירים מקור משפחת בונדהיים" לפני 1634 באחוזת "בונדה" בפריזיה.	.10
רות מרכוס - צאציו של ר' שמעון כ"ר אברהם מאיר ליפשעס.	.13
שלמה אראל - פינקוס כהן (אזור פוזן).	.13
ראובן נפתלי - מאגר נתונים - משפחות נחקרות בחברתנו.	.15
<u>לקט ידיעות</u>	.15
מחלת הטלסמיה וגניאלוגיה.	.15
סמינר הקיץ הבא לגניאלוגיה יהודית כארה"ב.	.16
כתי קברות יהודיים באזור סליבן במדינת ניו יורק.	.16
חברה למחקר גניאלוגי באוקראינה.	.16
קלטות מהסמינר הבינלאומי לגניאלוגיה בירושלים	.17
<u>הפרסומים כגניאלוגיה יהודית בעולם</u>	.20
"Stammbaum" עלון למחקר יהודי בגרמניה - אסתר רמון	.20
לקט מהעלונים בצרפת - מטילדה טג'ר.	.20
לקט מהעלונים כארה"ב ובאנגליה - הרולד לואין.	.xx

דבר המערכת

שנת תשנ"ד היתה שנה חשובה בהתפתחות חברתנו - בחודש מאי 1994 התקיים בירושלים הסמינר הבינלאומי הרביעי לגניאלוגיה יהודית. השתתפו בו כ-300 איש, ביניהם כ-180 מארה"ב, כ-70 מהארץ, 11 מבריטניה, 10 מצרפת ובודדים מקנדה, ברזיל, אוסטרליה, שוויץ, גרמניה, רוסיה, טורקיה ושוודיה. שמחנו על המספר הגדול של המשתתפים הישראליים, למרות שהסמינר התנהל באנגלית. רק הצטערנו שהם לא נרשמו בזמן ולכן לא יכלנו להבטיח תרגום סימולטני. אנו מקדמים בברכה 20 חברים חדשים שהצטרפו אלינו בעקבות הסמינר.

הגיעו אלינו שבחים רבים על הרמה של ההרצאות (22 מבין 39 המרצים היו ישראלים) ועל מרכזי המחקר שבהם רבים מחברינו התנדבו לעזור לאורחים בחיפוש החומר ובתרגומו. תודה לכל המתנדבים!

לסיכום הנושא נביא כאן את הדברים שכתב פיליפ אבן צור בעלון מס' 38 של החברה בצרפת:

"שלוש שנים עברו מהסמינר הבינלאומי בסולט ליק סיטי ועד הסמינר הבינלאומי הרביעי בירושלים הספוגה בהסטוריה יהודית. מספר המשתתפים גדל ממפגש למפגש והגיע הפעם ל-300. ושוב היה קשה לבחור בין ההרצאות הרבות על נושאים מגוונים ומרתקים ובין הארכיונים העשירים של ירושלים. במחשב שבמלון הועמד לרשותנו גם המאגר הגניאלוגי העשיר של מרכז "דורות" שבבית התפוצות.

חשיבות גדולה נעוצה גם בעצם המפגש של גניאלוגים יהודיים מארצות רבות, כי כך אפשר להדק את הקשרים הקודמים, ליצור קשרים חדשים ולהגיע לחילופי מידע פרודוקטיביים. מכאן העניין לטווח ארוך בסמינרים כאלה.

ברצוננו להודות מקרב הלב לשני המארגנים - החברה הגניאלוגית הישראלית ו"אבותינו" ובמיוחד לסליאן אמדור זק, שלצערנו היתה מוכרחה לתזור לארה"ב לפני תום הסמינר. הארגון הרציני איפשר למשתתפים ליהנות ולהוסיף דעת כמשך שבוע מיוחד זה."

הסמינר הסתיים בסעודה חגיגית לכבוד חברנו דר' פאול יעקבי לאות הוקרה על תרומתו לגניאלוגיה יהודית בכלל וחקר 400 המשפחות האשכנזיות בפרט. גם במשך הסמינר הוא הדריך רבים במחקריהם. אנו מצטרפים גם כאן למברכיו הרבים.

בשבילנו היתה זו הזדמנות להדק את הקשרים עם החברות הגניאלוגיות בעולם ואנו רואים בעלון כלי חשוב לשמור על המגעים.

לכן אנו שמחים להודיע שהרחבנו את המערכת בשני חברים וכולנו יחד מאחלים לחברים "שנה טובה" ומחקרים מוצלחים.

יהויכין אילון, שלום ברונשטיין, אסתר רמון ורות רגבי

החברה ופרסומיה

"שרשרת הדורות" מוצא שלוש פעמים בשנה ע"י החברה הגניאלוגית הישראלית,
הרב עוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-424147.
סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון ISSN 0792-5751

חוברת "תולדות ומעשים" - 10 ש"ח ולחברים 5 ש"ח
חוברת "לכית אבותם" 3-4 - 20 ש"ח ולחברים 18 ש"ח
חוברת "לכית אבותם" 5-6 - 30 ש"ח ולחברים 28 ש"ח

דמי החבר לשנת תשנ"ה - 90 ש"ח. חשוב מאד שכל חברינו ישלמו את דמי החבר בהקדם האפשרי.

ההוצאות הנאות

יום ד' 19.10.94	<u>חברנו דר' שמחה מנדלכאום וחברנו שמואל אכן אור</u> - משפחת סלומון
יום ד' 23.11.94	<u>חברנו חיים פרידמן</u> - צאצאי הגר"א
יום ד' 21.12.94	<u>חברתנו רות מרכוס</u> - שרשי משפחתי בא"י

ההוצאות מתקיימות בבניין "מבקשי דרך", שד' ש"י עגנון 22, י-ם בשעה 19.30.
הספריה פתוחה משעה 18.00.

הרצאות ששמענו

הקשר המשפחתי/כלכלי בין קהילות אמסטרדם ולונדון
במשך 100 שנה מסוף המאה השבע עשרה
גדעון יערי כהן

בשנת 1642 נערך ביקור רישמי של מלכת אנגליה בבית הכנסת הספרדי באמסטרדם, אבל לא ניתנה כל הצהרה שתאפשר כניסת יהודים לאנגליה.

אנוסים שחיו אז בלונדון כנוצרים תיפקדו כ"מוסרי מידע" על הנעשה בארצות השפלה (THE INTELLIGENCERS) והדבר מצביע על קיום קשר עם יוצאי חצי האי האיברי באמסטרדם, אנטוורפן ובריסל.

באמסטרדם נרשמה ב-1643 הצהרת כוונתו של אברהם בנבנישתי מלונדון להתחתן וכן ב-1651 נרשמה שם כוונת הנישואין של רחל בת אברהם מלונדון, אלמנתו של ליב לוי, עם משה קעזיר מגליקשטאט.

בשנת 1655 היתה פניה מצד הרב מנשה בן ישראל אל קרמוול (LORD PROTECTOR) בבקשה להתיר כניסת אנוסים לאנגליה ולאפשר להם לחיות כיהודים.

ואכן בשנת 1657 נוסדה קהילה ונקנה שטח עבור בית קברות יהודי. באותו הזמן שהו כנראה גם יהודים אשכנזיים בלונדון, אך מספרם היה קטן.

כשפרצה המלחמה בין אנגליה לספרד בעשירון השישי של המאה ה-17 הצהירו צאצאי משפחות ספרדיות ידועות שהשתקעו בלונדון על היותם יהודים, כדי למנוע סיכון לתרותם והחרמת רכושם בתור יוצאי ספרד. בעקבות זאת נקשרו קשרים גלויים בין היהודים באמסטרדם ובלונדון.

אב"ד הראשון של הקהילה הספרדית הצעירה בלונדון ב-1664 היה הרב יעקב בן אהרון שפורטש שנולד באורן באלג'ריה והיה רב באמסטרדם והמבורג מ-1653. אחרי כהונתו בלונדון חזר לאמסטרדם ושימש כראש ישיבה שם, אבל שמר על הקשר עם הקהילה בלונדון. בסוף ימיו ב-1693 נתמנה לאב"ד (חכם) של קהילת הספרדים באמסטרדם.

בשנת 1690 התארגנה קהילת האשכנזים בלונדון, וכרב נתמנה ר' יהודה לייב בן אפרים אנשל המבורגר, שכיהן אח"כ כאב"ד של ק"ק רוטרדם בהולנד. בתו טעלץ היתה אשתו של שלמה זלמן בן לייב נארדן (נורדן), סוחר באבנים טובות ויהלומים מאמסטרדם.

משפחת נארדן מוזכרת במקורות שונים, ביניהם ב-"מגילת ספר" של הרב יעקב בן החכם צבי אשכנזי, יעב"ץ, הידוע גם בשם "יעקב עמזן". שם סופר שלמה זלמן נארדן לא הצליח בעסקיו ולכן התקשה לתת נדוניות מכובדות לבנותיו עד שזכה בפרס הראשון במפעל הפיס של העיר אוטרקט. העסק באמסטרדם התחיל לפרוח וזלמן נארדן שיתף בו את בנו הבכור אשר, ואת חתנו אליהו בן יהודה פוזנר ממשפחת DE LIMA מהעיר POSEN בפולין, בה שרתו אבותיו כרופאי הקהילה במשך שלושה דורות.

זלמן נארדן ייסד בלונדון, יחד עם בניו ליב וראובן, סניף של העסק המשפחתי LEVY & RUBEN SALOMONS. בהיותם אנשים צנועים למרות הצלחתם במסחר באבנים טובות ומתכות יקרות, נבחרו ע"י הרשות הפורטוגזית למכירת יהלומים כסוחרים המתאימים להפצת היהלומים מהמיכרות החדשים שנתגלו בברזיל, בלי לגלות את מקורם. זאת מחשש לנפילת מחירים ברגע שיודע לסוחרים על מקור שני ליהלומים בנוסף למיכרות בהודו שנהינו עד אז ממונופול. הסוד התגלה כעבור מספר שנים עקב תרומות צדקה גדולות שנתרמו על ידי האחים. הדגש על הצניעות בולט גם בצוואתו של ליב נארדן.

החכם צבי, אב"ד הקהילה האשכנזית באמסטרדם, שמר על קשר הדוק עם משפחת נארדן. בשנת 1713 נסע באופן פתאומי לרוטרדם בה כיהן כאב"ד חמיו של זלמן נארדן הרב ליב המבורגר, והמשיך משם ללונדון בלווי חתנו של זלמן נארדן אליהו דה לימה.

משפחת קעזיר (KEIJSER) (שנקראים "משפחת בכרד"), סוחרים במתכות יקרות, קיימו אף הם קשר מסחרי הדוק בין אמסטרדם ולונדון. כמו כן אנשל בן ליזר נייאמעגן, ABRAHAM ELIAS, בן דודם של ליב וראובן נארדן, MEYER HEYMAN חתנו של ראובן

נאָרדן, שײַך למשפּחת GOMPERTZ מהמבורג המוכרת בעולם היהודי כמשפ' קלינאָא אָו קליפּ, הקשורה גם לסוחרים ידועים באמסטרדם כגון זכריה רייטלינגר וליורשים של "GOKKES" SIJMEN ABRAHAMS POLAK, אצל משפ' SALOMONS המוכרת בעולם היהודי כ-כהן קאפּמן, ומאוחר יותר משפחות גולדשמיד ופרעג. ניתן למצוא את רובם בתור חברים בביה"כ "המכרו" בלונדון ובתור פרנסי קהילת האשכנזים באמסטרדם.

נתונים על היקף הסחר של משפחות אלה ניתן למצוא בספרו של דר' גדליה יוגב ז"ל "DIAMONDS AND CORAL" ANGLO-DUTCH JEWS AND EIGHTEENTH CENTURY TRADE, בהוצאת LEICESTER UNIVERSITY PRESS 1978, וכן בעבודת הדוקטורט שלו: הפעילות הכלכלית של הפטריציאט היהודי באנגליה במאה הי"ח במסחר הבינלאומי, שהוגשה לסנט האוניברסיטה העברית בחודש אדר א', תשכ"ב.

גישה פולקלוריסטית לחקר תולדות המשפחה חגיגת מטרס

לשם מה כותבים אנשים "תולדות" שלהם ושל משפחתם? מי מקבל על עצמו את התפקיד והאם המשימה מוטלת עליו ע"י המשפחה? מתי במהלך זמן חייהם, אנשים כותבים את תולדותיהם? האם הדחיפה לכך היא פנימית, מתוך המשפחה, או חיצונית בעקבות מאורע כלשהו? מהי מסגרת הכתיבה מבחינת רצף הזמן שהיא מכסה, הדמויות הפועלות, הסגנון וההיקף, האם הכותבים משתדלים לחקות דגם כלשהו ידוע ומוסכם?

לצורך הדיון נחלק נושאים אלה לשתי סוגיות ראשיות: א. ראיית תולדות המשפחה כיצירה עממית, ב. הבנת מטרות חיבורה של הביוגרפיה המשפחתית.

א.

חקר הפולקלור שהתחיל לפני כמאה וחמישים שנה נשמת לב מיוחדת ליצירה העממית המילולית, הרחיב את היקף ההתענינות שלו אל תחומי התרבות העממית בכללם, והתמקד על אומנות היצירה ועל תהליך המסירה של הדברים, בדרך השמיעה, בדרך הראיה, השימוש היום יומי, או הלימוד החשיבתי. הוא בדק את התפקיד של סוגי הפולקלור בחברה והתעכב גם על הקהל השותף בהם כחלק מהסיטואציה היצירתית.

תהליכים חברתיים ופוליטיים המשפיעים בדרך כלל על חיי התרבות, מביאים לשינויים גם בתרבות העממית. במקביל לכך חלה התפתחות בכלי המחקר ובהגדרות של התחום, שהתיישנו. החברה המודרנית, בה התרבות על מרכיביה השונים נמסרת בעיקר באמצעות הכתב, יוצרת סוגים חדשים גם של יצירה עממית הנמסרים בכתב באופן סינכרוני ואף מדור לדור. מעניין לגלות את העובדה, שגם היום רוב סיפורי המשפחה הנמסרים בכתב, פותחים במילים: "לפי מסורת שהיתה נפוצה במשפחה...". או "במשך דורות רבים סופר כי מוצא המשפחה...". וכיו"ב, המראה כי מסורות-סיפורים אלו הועברו בעבר מפה לאוזן, ונשמרה בהם צורת הפתיחה העתיקה.

סממן צורני זה דומה במידה רבה לסיפורי-עם מודרניים המתחברים על סמך הזיכרון, מפי השמועה או על פי הנסיון האישי. והרי שלושה יסודות אלה - זכרון, שמועה ונסיון אישי - הם ממרכיביה החשובים ביותר של הביוגרפיה המשפחתית.

ב.

בשיחה הקצרה שקיימנו סביב הנושאים הנ"ל בפגישה התודשית של החברה, הועלו שלוש מטרות הטמונות במאמץ להעביר את קורות המשפחה אל הדורות הבאים: הכיוון התינוכי-דיקטי, לימוד פרק בהסטוריה התרבותית מנקודת ראייה אישית של הכותב והקניית ההשתייכות והמשך השושלת תוך מתן "מגילת היוחסין" ותאור ה"יחוס". גם בשאר הפגישות חזרו המרצים והעלו את ענין "הנחלת מורשת המשפחה לצאצאים", "מיסוד הקשר שבין צאצאי המשפחה ממקומות גיאוגרפיים רחוקים", "סיפור תולדות המשפחה לילדים ולנכדים כדי שישפרו זאת לצאצאיהם...". כמטרות חשובות של עצם העלאת הדברים על הכתב.

דב סדן שהיה סופר, חוקר ומבקר ספרות ופולקלוריסט בעצמו, נתן לכתבי זכרונותיו שראו אור בשנת 1981 בהיותו קרוב לשנת הגבורות, את הכותרת: "כתבי וודוי וזכרון",

כינוי ההולם את התכנים העיקריים של ז'אנר זה ועולה בקנה אחד עם הדברים דלעיל. בכרך הראשון הנוגע לשנות ילדותו בעיר ברודי ולמוצא משפחתו וייחוסיו(*) , מדבר סדן גם על התכונה הנפוצה בין בני אדם לדבר בייחוסם ככל הזדמנות, והביע בהומור את חוסר החשיבות שייחס אביו לענין ה"ייחוס" ויתירה מזו, לענין "קונטרסי יוחסין":

"...אבי היה בו כמין רגש של סלידה מדרך ההתפארות של מיוחסים. היה מלגלג ואומר: כאילו המבקש להתפאר בייחוס גדול, צריך טירחה יתירה; דייך שאתה מאתז עצמך באיזה דייך או רב ומובטח אתה שאותו דייך או רב... שכבר טרח כמה וכמה טרחות ובלבד ששולתו תהא מדובקת לאיזה רב גדול ממנו... ומשהגעת לאלה אתה קונה לך בפרוטה קונטרסי יוחסין ועיניך רואות דרך מלך ישרה... וכבר אתה רואה את זקן-זקן-זקן זקנך והריהו רש"י בכבודו ובעצמו... ושוב אתה אווז דרכך ברגל קלה וישרה, עד שאתה רואה לפניך את ר' יוחנן הסנדלר... אין ברירה בידך אלא לצאת לשוק ולקנות קונטרסי-יוחסין אחר והוא כסולם מעלות מאותו סנדלר עד דוד המלך... כלומר שאתה נכדו של יהודה בן יעקב בן יצחק בן אברהם בן תרח. אבל בינינו לבין עצמנו - מי שאינו מיוחס ואינו טורח את כל הטירחה הגדולה הזו אין הוא מובטח שהוא נכדו של תרח?... (**)

שושלת ייחוסין הקושרת אל ימי בראשית היתה ועודנה מקובלת. סיפורים - מסורות דומים מופיעים ברבות מן הביוגרפיות של משפחות יהודיות. סבי מר משה צבי מרגוליס ע"ה אף הוא מברודי (משפחתו נזכרת אצל סדן), פותח את סיפור ה"תולדות" שלו במילים: "קיימת מסורת עתיקה העוברת במשפחה בעל פה מזה דורות, על מוצא המשפחה מר' יוחנן הסנדלר, גם במשפחת כהנא (משפחתו דרך נישואיו) שמורה מסורת כזו אשר מייחסת אותם למהר"א וכ-28 דורות מר' יוחנן הסנדלר". הוא מוסיף בציטוט: "הכתיבה הנאה ביותר היא כתיבת דברי הימים ודברי הימים היפים ביותר הם הסיפור הפרטי השטוף בדמך אתה". משמע: אין האדם קרוב אלא אצל עצמו ומגילת ייחוסיו היא חלק ממנו. (***)

חקר התרבות מורכב הן מתעודות אישיות הן מאוסף מסמכים על אירועים חברתיים. הענין האישי של כל אחד בהנחלת תולדותיו ומסורת משפחתו לבניו, הוא הדחף הראשוני והתשובה לסוגיה דלעיל, אך דברי הימים של התרבות הם הזכרון הקולקטיבי הנבנה על סמך סך הכל המרכיבים של כל אותם תעודות וסיפורים אישיים.

נראה כי התרומה הגדולה ביותר של חקר תולדות המשפחה היא ההוצאה של אוצרות התרבות העממית מרשות הפרט אל התחום הציבורי: יומנים אישיים, אלבומי תצלומים, ספרי זכרונות, ספריות וכתבי יד, אוספים בנושאים שונים, שירונים, פנקסי כתובות ועוד כהנה וכנה, יש בהם כדי לשמש כלי רב חשיבות במטרת לימוד התרבות והיצירה העממית.

הערות

(*) דב סדן/ממחז: הילדות 1938, מהדורה חדשה 1981.

(**) שם, עמ' 35

(***) היומן נכתב ביידיש ובעברית, בדנציג 1935.

(חגית מטרס היא מרצה בחטיבה לפולקלור יהודי באוניברסיטה העברית)

שורשיו הירושלמים של ראובן זילברשטיין ז"ל יובל אליצור

רק כמה רחובות ושלושים וחמש שנה בלבד מפרידים בין ירושלים שבה עברה על אבי ילדותו לבין ירושלים שבה גדלתי, אך דומה כאילו היה זה בתקופה אחרת בעולם אחר. הפריזו בינינו שפת הדיבור, בבית אבי דיברו אידיש בניב רוסי - ליטאי ואני דיברתי עם אבי רק עברית. גם זכרונותיו נכתבו בעברית עשירה ומדויקת גם אם לעתים קצת מיושנת ("חפץ" במקום "רוצה"). בבית הורי אבי ב"מזכרת" תיו בצפיפות, באוירה חרדית, ואני גדלתי ברווחה באווירה חילונית. הבילוי של אבי היה בישיבת עץ חיים ב"חורבה" שבעיר העתיקה. אני קיבלתי חינוך ציוני ואת זמני החופשי הייתי מבלה בתנועת הנוער.

אבי התייחס במרירות לכמה ממסגרות תקופת ילדותו. היתה לו טינה עמוקה כלפי אביו והנוסטלגיה שלו, אם היתה כזאת, הצטמצמה לתופעות מעטות שאותן זכר משתר נעוריו. יובן על כו שהקשר שלו עם התקופה שאותה מתאר אבי בזכרונותיו, העניין שלו במשפחות הישוב הישן שיצאו אל מחוץ לחומות העיר העתיקה והקימו את השכונות החדשות ובכללן מזכרת משה שבה נולד וגדל אבי - הוא מצומצם למדי.

למעשה, רק אשתקד, לאחר שיצא הספר לאור, 20 שנה לאחר מות אבי, התגלה לי עולם שלא ידעתי עליו. הדרישה לעותקים של הספר והפגישה עם אנשים שהתעניינו בו הפגישו אותי עם ציבור גדול של "משוגעים לדבר", אנשים המתעניינים בזכרי ימיהן של משפחות ירושלמיות, בעיקר משפחות "הישוב הישן" האשכנזי של העיר.

לכר מצווה שלי העניק לי ר' אליעזר ריבלין, בן דודו של אבי, את ספרו החשוב "תולדות חכמי ירושלים" שבו מוזכרים בני הישוב שהיו מצויינים בתורה ובפעילות של בנין הארץ. הוא הזכיר בספרו את אבי משפחתנו ר' שלום מבייסק, שהיה גם סבו של אליעזר ריבלין וגם סבו של אבי. שלום מבייסק נולד בירושלים, הוחזר לליטא בגיל חמש, וחזר לירושלים עם אשתו הינדה ועם שני ילדיו. סבי, בן-ציון זילברשטיין, היה בן 12 בעת עליתו.*

אליעזר ריבלין היה בנה של אתקה, אחות סבי, ובנו של בנימין ריבלין, אחיו של ראובן ריבלין שהיה מראשוני המושבה מוצא ואביו של הפרופ' יוסף יואל ריבלין שהיה איפוא בן דוד שני של אבי. רובי ריבלין, שניסה אשתקד להתמודד על ראשות עירית ירושלים, נקרא איפוא על שם סבו ראובן ריבלין, דוד של אליעזר. אגב, אשתו של אותו ראובן ריבלין נפטרה ביום ברית המילה של בנה יוסף יואל. וכיוון ש"מטרנה" לא היתה ידועה אז, התנדבה סכתי דינה, שהיניקה אז את אבי, להיניק גם את קרוב משפחת בעלה, יוסף יואל התינוק.

סיפור התנקה היה אולי נשכח אילמלא היה ידוע מסיפורי המשפחה גם לאבי וגם לפרופסור ריבלין, שעשרות שנים לאחר מכן העיד על כך בבית משפט ישראלי. אבי, שלא היה לו תיעוד מתאים רצה לתקן את שנת הלידה המוטעית המופיעה בתעודת הזהות שלו. כיוון שלפרופסור ריבלין היתה תעודת לידה שלא היתה מוטלת בספק, הוא העיד בשבועה שאין לו כל ספק שהוא ואבי נולדו בתאריכים סמוכים וזאת משום שסבתי היניקה גם אותו.

כאמור, המידע שלי על חקר המשפחות הירושלמיות הוא מקרי וחלקי ונובע ממידע שהגיע אלי כמעט במקרה לאחר שהופיע ספרו של אבי "דורות בירושלים". חיפשתי ספרי זכרונות נוספים על ירושלים:

- * "תולדות חכמי ירושלים" מאת ר' אליעזר ריבלין. הופיע לפני כ-50 שנה. אזל וגם מהדורה מצולמת אזלה.
- * "נשעריך ירושלים" מאת ר' יהודה אהרון וייס, אחד מבעלי בתי הדפוס הידועים של ירושלים "דפוס וייס" שהיה ברחוב בן-יהודה.
- * "זכרונות" מאת יצחק שריון. שריון היה סוחר נייר שאבי מרבה להזכירו בספרו כמתחרה ויריב. את הספר ערך בנימין ריבלין והוא יצא לאור בשנת תש"ג בהוצאת המשפחה.
- * "10 דורות בירושלים" מאת ד"ר שמחה מנדלבאום. יצא בשנת 1994 בהוצאת "לינא" והוא מספר את תולדות משפחת סלומון שהמחבר נמנה עליה. מסופר בו על צאצאי הראש"ז, ר' שלמה זלמן זורץ סלומון בין השנים 1794 ו-1994.
- * משפחת יפה, חוברת גניאלוגית על תולדות המשפחה שמוצאה מתברון.

ועל אלה אני מוסיף את הספר שאותו אני בא לסקור בפניכם היום:
* "דורות בירושלים" זכרונותיו של ראובן זילברשטיין שיצאו בשנת 1993 בהוצאת המשפחה.

מכל בני משפחתו שאבי מזכיר בזכרונותיו מוקדש מקום נכבד ביותר לגיסו, ר' נחום נתנזון, תלמיד חכם, עילוי, שקיבל לידי את ניהול עסקי סבי, בן-ציון זילברשטיין. אף כי היה לא רק בעל השכלה תורנית רחבה אלא גם בעל יוזמה ומעוף בעסקים הביא נחום נתנזון את החנות של המשפחה ליד שער יפו לידי פשיטת רגל ואבי, שהיה אז בן 16 בלבד נחלץ לעזרת המשפחה, ניהל את החנות והביא אותו לידי שגשוג. עיקר ספרו של אבי מוקדש לפעולתו העסקית וכפי שנמסר לידי על ידי עמיתי וחברי דב גנחובסקי

ואחרים שקראו בו הוא מהווה תרומה חשובה לאוסף המקורות של ההיסטוריה הכלכלית של ארץ ישראל.

נחום נתנזון ומרבית בני משפחתו נאלצו לעזוב את הארץ. נחום עצמו עבר לקנדה ואתר כך לניו-יורק ושם נפטר. בנו, משה נתנזון, שלמד תזנות אצל החזן שלמה זלמן ריבלין ושירת בצבא הטורקי במלחמת העולם הראשונה, היגר לשם אחרי המלחמה יחד עם אשתו ציפורה. הוא היה לחזן בבית הכנסת של ה-S.A.J. ולוח לזכרו מוצב בכניסה לבית הכנסת "מבקשי דרך". אגב, הוא הביא לאמריקה את הניגון של "הבה נגילה" והפך אותו לסמל ממש של השירים הישראליים בקרב דורות רבים של יהודי ארצות הברית.

*בנימין ריבלין בנו של אליעזר ריבלין הרצה בחברתנו על מש' ריבלין (שרשרת הדורות 1/1).

לחקר התפתחות המעמד האינטלקטואלי היהודי ד"ר חנן רפפורט

ההיסטוריה של הנושא:

כאשר הפסקתי את עבודתי כמנהל הכללי של מכון הנרייטה סאלד, המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות, התחלתי להתעניין בתולדות משפחת רפפורט. לאחר קריאת חומר בנושא, ולאחר התייעצויות עם ד"ר פאול יעקבי, אשר חקר במשך שנים רבות את תולדות המשפחה (בין יתר המשפחות הרבות אשר חקר); מצאתי אצלו חוברת מלאה על משפחת רפפורט. להפתעתי הרבה, משפחה עתיקה אשר ראשיתה מוכרת כבר משנת 1400 בערך. משפחה אשר את תולדותיה, ניתן ללמוד מהספרים הרבים אשר כתבו החברים בה לאורך התקופה מאז.

כתוצאה מכל אלה, ייסדתי את המרכז לחקר משפחת רפפורט בירושלים. מידע רב נאסף בנושא עד כה. אולם עדיין צריך להשלים חסר במידע, הן מהדורות הקודמים והן, בעיקר, מידע על 130-150 השנים האחרונות.

עבודה זו קשה במיוחד בגלל השואה.

אולם, העובדה שהמשפחות היהודיות ארוגות ומשולבות אישה ברעותה, עד כדי מארג נפלא אשר חוטיו ושאריות בדיו השאירו את חותמם על תחומים שונים של אנשים והיסטוריה; עובדה זו, היא המאפשרת עדיין את לימודה של ההיסטוריה המשפחתית, על אף נוראותיה של השואה.

בראשונה, חשבתי שתוצאת העבודה הרבה שנעשתה עד כה, תייצר עץ משפחה ברור ובהיר על כל הסתעפויותיו. לאחר מכן הערכת כי ניתן בעקבות העבודה הזו, ורבות אחרות כמוה, לרשום את המתודולוגיה הנכונה והמתאימה למחקרים מעין אלו.

אולם כיום, מתברר לי יותר ויותר, כי ע"י השתקעות וניתוח מעמיקים של אותן 600 השנים, תוך כדי לימוד ומחקר של מערכת יחסי הגומלין בין משפחת רפפורט ובין רוב המשפחות המיוחסות (בעיקר האשכנזיות) שבעם היהודי, ניתן אולי להגיע להבנת ההיסטוריה האינטלקטואלית של האליטה היהודית באירופה, יחד עם תהליכי ותבניות הריבוד אשר הובילו ליצירת מעמד אינטלקטואלי בעם היהודי בחצי האלף האחרון.

המטרה ותוכנית המחקר:

ידוע לכולנו, כי ידע ולימוד הם מסימני ההיכר של המסורת היהודית מאז תקופת התנ"ך, ככתוב בתלמוד הבבלי: "חכם קודם למלך ישראל. חכם שמת אין לנו כיוצא בו (אין לו ממלא מקום). מלך ישראל שמת, כל ישראל ראויים למלכות" (תלמוד בבלי: מסכת הוריות, פרק ג', דף יג' עמוד א').

חשוב, אם כן, ללמוד האם וכיצד עברה אותה מסורת עתיקה בדבר חשיבותו של הלימוד והידע מדור לדור, וכיצד קרה הדבר שנוצר מעמד מיוחד הנושא את התו והחותם של ידע ותוכמה; מעמד אשר בהעדר שם טוב יותר נקרא לו כאן ה"מעמד האינטלקטואלי" או "האינטליגנציה".

אין לעמנו היסטוריה של חברה היררכית מאז יצאנו לגלות לאחר תורבן מלכות יהודה ששנת שבעים לספירת הנוצרים. הסתייגות מה לקביעה זו, ניתן למצא בתקופות שבהן היה

מעמד מיוחד לתפקיד "הנשיא" ו"נשיא הגולה". תקופות אשר ניתן להעריך כי... "נסתימו" עם האיסוף, הסידור ו"החתימה" של התלמוד הירושלמי והתלמוד הבבלי במאה החמישית לספירה. תקופות השלטון והמלוכה של בית המקדש הראשון והשני, כמו גם ההיסטוריה של מרכזי הלמידה וההוראה הגדולים שבארץ ישראל ובבבל, (על תנאים, אמוראים, סבוראים וגאונים, כמו גם יצירותיהם הרוחניות כמשנה, הבריות, התוספות, המכילות והתלמודים הירושלמי והבבלי) כולם נלמדו ונחקרו עד עתה לעומקם. ההתפתחות, לאחר מכן, של האליטה האינטלקטואלית פתחה עדיין ללימוד רב ומעמיק.

על אף ההרס הפוליטי והכלכלי, היוצא מגדר הרגיל, של מרכזי הלמידה שבארץ ישראל, בתחילה ע"י הרדיפות הרומאיות והנוצרות, לאחר מכן ע"י הפלישות הערביות ומסעי הצלב, ועל אף הגירושים המאוחרים יותר מספרד ופורטוגל, כמו גם מערים וארצות שונות באירופה; על אף המכשולים חסרי התקדים וחרויות הבחירה המוגבלות, המעמד החברתי של ה"חכמים"-אנשי הידע והמדע נשאר גבוה. כאשר נעקרו משורש מסביבותיהם ומארצותיהם העוינות, הצליחו הם, למרות זאת, להשריש שורשים חדשים בקרקע המזמינה של מסורת הלמידה היהודית בארץ החדשה. כיצד עשו זאת? כיצד נעו מארץ לארץ? כיצד התגברו על כל הקשיים של תירבות לתוך חברתם החדשה, בהעמידם עצמם מחדש כקבוצה נפרדת אשר משימתה היא המאמץ האינטלקטואלי.

על ידי הפצת אור חדש על התהליכים והמכניזמים של תופעות אלו, נוכל לדעת מה להקנות ולהעביר לילדים ומבוגרים יהודים כאחד, על אודות אותה רוח אשר הביאה את עמנו להיקרא, בצדק, "עם הספר". תיאורה והבנתה של תופעה זו תביא, יתכן, תוקרים אחרים לחקור בדרך ואיסטרטגיה דומות את התפתחותן של אליטות אינטלקטואליות נכריות. לימוד ומחקר כזה יכול אולי להביא להבנתם של הדמיון והשוני בין התהליכים האלה, ובכך ילמדו אותנו באופן טוב יותר על מערכת יחסי הגומלין שבין שתי התרבויות המרכזיות הללו.

המתודולוגיה:

השערות:

השערתנו היא, כי הדורות הקודמים נתנו משקל יתר ל"יחוס אבות" ובכך הביאו לנישואים בין בעלי מעמד שווה.

מאוחר יותר, כאשר העיקרון השייכי איבד במידת מה מחשיבותו, תפס את מקומו עיקרון אחר, אישי ואינדיבידואלי יותר, העיקרון ההשגי. עיקרון חדש זה, הגביר את תפישתו במיוחד לאחר שהוכר ע"י החוקה האמריקאית והמהפכה הצרפתית.

השערה שניה, אם כן, קובעת כי בזמנים כאלה, אותם בעלי מעמד חברתי, אשר הושג כתוצאה מהשגים אישיים, ישתדלו להתערב מבחינה חברתית ולהינשא לבעלי מעמד חברתי ואינטלקטואלי הדומים להם.

השערה שלישית מעריכה, כי כבזמנים המודרניים, וללא ספק מאז תקופת הרנסנס, קהילות ומרכזי למידה חיפשו להביא את הטובים ביותר אל תוכם.

לכן הם קראו, פיתו והביאו את הרבנים, המדענים והרופאים הטובים ביותר אל תוך מסגרותיהם. ואלה בבואם, השפיעו על סביבתם, לא רק על ידי העלאת הרמה, אלא אף הביאו לנישואי גומלין עם בני משפחות המתאימות לרמתם.

השערה רביעית ואחרונה קובעת כי כל אלה הביאו, ללא תכנון מוקדם, להופעתו של מעמד חברתי חדש, המעמד האינטלקטואלי.

משפחת רפפורט נבחרה על ידי לשמש כבסיס למחקר מקרה בגלל שלוש סיבות*:

ראשית, זו משפחה כוהנית ידועה ומכובדת של רבנים, מדענים, רופאים וכו'.

שנית, ניתן לעקוב במידה רבה ובביטחון ניכר אחר מקורותיה של המשפחה החל מתחילת המאה החמש עשרה וכמעט עד ימינו אלה, להוציא את מוראותיה של תקופת השואה.

שלישית, המצאת הדפוס כ- 1445 ע"י יוהנס גוטנברג במיינץ והופעת הספרים הראשונים מהדפוס העברי בין התאריכים 1472-1475, מרומא, פיאובה די-סקו ורג'יו די-קלבריה מאפשרים לנו לעקוב אחרי הכתבים והספרים, שהם פרי יצירתה הרוחנית של הקבוצה האינטלקטואלית.

אנו יכולים לעקוב אם כן, מאז ועד היום, אחר אינטלקטואלים אלה:

1) אחר הפיזור הגיאוגרפי שלהם. היכן שרתו כפרופסיונלים, היכן הורו וכוננו את עצמם כלמדנים, אנשי מקצוע מעולים ומורי הוראה מכובדים, כיצד, למה ומתי נעו מתפקיד לתפקיד, ממרכז למידה אחד למשנהו.

2) אחר הפיזור של נושאי המחקר והמדע. מעקב אחר נושאי עבודתם ותוצרי מחקריהם בצורת דוחות וספרי מחקר.

משפחת רפפורט מיצגת במידה טובה ביותר, את העניינים המוזכרים לעיל.

אחד מראשוני המדפיסים היהודים, אם לא הראשון שבהם***, היה הרב משולם (קוזי) יקותיאל בן משה יעקוב הכהן רפא ממינוץ (גרמניה), ופיאובה די-סקו (איזור פדואה-איטליה), אשר הדפיס ב-1475 את המהדורה הראשונה של ה- "ארבעה טורים" מאת יעקוב בן אשר.

זוהי זהות אירועים ברת מזל, הנותנת יתרון רב למחקר הנוכחי.

תאריך הופעת הספר העברי המודפס הראשון, ולכן גם נפוץ יותר, באותה מאה, בה ניתן לעקוב במידה מרובה אחר משפחה זו של רבנים, מדענים ורופאים.

המקור העיקרי לנתוני מחקרי, הם הספרים והמאמרים המדעיים אשר נכתבו בידי בני משפחת רפפורט לאורך 550 השנים האחרונות. העבודה המכינה למחקר מגלה, עד עתה, 4013 ספרים אשר נכתבו בשפות העולם השונות. מספרם של המאמרים המלומדים והמדעיים, אשר נכתבו רק בחמש השנים האחרונות, מגיע ל- 5266 פרסומים.

עבודה רבה עומדת לפנינו, באיתור הספרים והמאמרים הרבים אותם כתבו בני אותן המשפחות המכובדות אשר מתייחסות, באמצעות חיתון, לשבט הרפפורטים.

האינקוונבולות והספרים המוקדמים, (אשר נדפסו בין 1450-1800), נחתמו בדרך כלל, ע"י מרבית הכותבים, כמחבר שהוא בן לאביו. אלה, בנוסף למידע אשר נאסף ממקורות רבניים אחרים, יאפשרו לנו לאתר קשרי משפחה מדויקים בין אב לבנו ובכך יאפשרו לנו גם לאתר את קשרי הגומלין, באמצעות חיתון, בין המשפחות הרבות בעם היהודי.

שבט רחב זה התחנך במרבית המשפחות המכובדות והמיוחסות, (לפי ריקען היחוס, הלמדני והכלכלי), שבעם היהודי. בכך אנו יכולים למצא, לאחר לימוד ואנליזה מעמיקים, את אותם התהליכים החברתיים המאפשרים, מובילים ומקדמים את ההתפתחות של אותו מעמד אינטלקטואלי.

המחקר יאפשר אולי את הוכחת ההשערה, שעל אף שרשרת המאורעות הקשה, לכל אורך ההיסטוריה שלנו, התבנית והדגם אשר נוצקו בתקופה העתיקה לא רק שלא נשברו אלא אף השאירו את חותמם העז על העם עד ימינו אלה.

* בנוסף לעבודה החשובה פחות, של היות חוקר זה בן למשפחת רפפורט.
** כפי שהוכיח לאחרונה ד"ר פאול יעקובי. (ראה שרשרת הדורות, כרך 8; 2)

ד"ר חנן רפפורט. המרכז לחקר משפחת רפפורט, רח' שמואל הנגיד 21, ירושלים 94592, טלפון: 02-234138

משולחן העבודה של חברינו

ממצאים חדשים המבהירים מקור משפחת "בונדהיים"
לפני 1634 באחוזת "בונדה" בפריזיה
יוסף בן ברית

אדר התשנ"ד - מרס 1994

ראה סדרת מאמרי בנושא זה בשרשרת הדורות: כרך ב' - מס. 3 (1988) + כרך ד' - מס. 3 (1990) + כרך ו' - מס. 1 (1992) + כרך ו' - מס. 2 (1992).

בעבר הרצאתי וסיכמתי את דרך מחקרי וממצאי המפרטים מציאת דורות קודמים למשפחות גלוקסטאדט ובונדהיים. שמם היה הנריקס HENRIQUES בגלוקסטאט הדנית החל מ-1646 ובאמזן בשנת 1633. יכולתי לשחזר את המשך בני הנריקס בגלוקסטאט וע"כ בהמבורג, כפי שפירטתי כבר, אך בנוגע לאביו של סימון איזאקס, שנולד באמזן, ע"פ רישום של חוקר היהודים בפריזיה המזרחית מקס מרקרייך - Max Markreich, נודע לי רק, כי הנ"ל בנו של ר. איזאק - R. ISAAC שנא מהולנד. הוא היה אבי אבות משפחות מרקרייך, פריסלנדר, לבנשטיין, סלומון, בונדהיים ואחרות, כפי שהצלחתי לשחזר. הנחתי, מתוך קרבת הזמן והמקום, ומתוך הידע הנסיסי, כי האב הקרוי ר. איזאק הינו הסוחר יצחק כ. הנריקס C. HENRIQUES, שהתעמת עם סוחר אמזן שם ב-1633 בענייני היבוא שלו. שאלה, שלא נפתרה עד לפני זמן-מה היתה, בן מי הוא? ע"פ הכרונולוגיה הוא היה צריך להיות בן אחד משלושת אחי אבנצור-דה מילאן: שניים מהם - גומז רודריגס ופרנאן לופז - GOMES RODRIGUES + FERNAO LOPES חיו בזמן ההוא באמסטרדם והאחד, הנכור, מנואל טיישרה - MANUEL TEIXEIRA, חי באותה עת בהמבורג. שלשתם ועוד פאולו ואנטוניו אחיהם, היו בניהם של הקדוש הנריק דזאס מילאן - HENRIQUE DIAS MILAO, שהועלה על המוקד בליסבון בשנת 1609. אנטוניו ופאולו חיו בהמבורג וגלוקסטאדט ולא היו הורי יצחק כ. הנריקס. לכן התמקדתי בשלושת אחיו הנ"ל.

1. מנואל קורדוזו טיישרה היה אביו של גבריאל מילאן, שהתמנה למושל האי סנט טומס - St. Thomas מטעם ממלכת דניה. מושבה זו, מול חופי מערב אפריקה, עברה משלטון פורטוגאל לשלטון דניה המלכותית, עקב פעילות מסחרית של יהודי פורטוגאל בדניה, המילאן וההנריקס בתוכם. לאי זה הוגלו ונוצרו בכפייה אלפי ילדי היהודים מפורטוגאל ב-1497. גבריאל מילאן הוצא להורג ע"י השלטון המרכזי בקופנהגן, עקב התנהגותו האכזרית עם ילדי האי. הוא התנצר להצלתו ב-1684 אך זה לא הציל אותו ממות ב-1689. משפחתו בת נפשות רבות נשארה בקופנהגן. הוא לא היה אביו של יצחק הנריקס.

2. פרנאנד לופז דה מילאן חי באמסטרדם. לא הצלחתי לגלות את צאצאיו.

3. גומז רודריגס נראה לי כמתאים ביותר להיות אביו של יצחק, בגלל האות ר. (R). שצוינה ע"י החוקר מרקרייך. היא התאימה להיות רודריגס = Rodrigues. השגתי צילום כל המסמכים נתיק "הפורטוגלים באמזן". המסמך הראשון בו היה הפרוטוקול בענין הריב המסחרי בין קבוצת הסוחרים "Crudenier" באמזן, לבין יצחק כהן הנריקס ויעקב כהן הנריקס, ב-1633. מאחר ואין אנו - בני בונדהיים - כהנים, חפשתי ומצאתי כי אשת גומז רודריגס היתה אחותו של ד"ר הנריק רודריגס Dr. Henrique Rodrigues בהמבורג, נשמו העברי ד"ר שמואל כהן רודריגס. הוא היה נשוי לאחות גומז רודריגס, ליאנור הנריקס. מכאן שהשם כהן מתיחס לאבי-אם יצחק, פדרו רודריגס כהן, - ולא למשפחת אביו. אמו היתה ביאטריז רודריגז כהן. השם רודריגז היה אם כן דומיננטי אצל הבן יצחק, הוא כא גם מאביו, וגם מאמו! הנחתי האינטואיטיבית אושרה עתה.

שמו העברי של גומז רודריגס באמסטרדם היה דניאל אבנצור והלועזי דניאל דה הולנד. החוקר הגרמני פרופ. קלנבנץ כתב, כי גומז רודריגס קרא לעצמו מאוחר יותר בלונדון בשם אברהם ישראל דה סקוירה - ABRAHAM ISRAEL DE SEQUEIRRA. השם דה סקוירה עורר בי זכרון מימי בריחתי מצרפת לספרד ב-1944: הנציג של הג'וינט העולמי בספרד באותם ימים היה ד"ר שמואל סקוירה, יהודי פורטוגלי, שפדה אותי ממעצר. התכתבותי עם מכרה מאותם ימים בצרפת העלתה, כי הנ"ל נפטר, אך אחיו חי

בחיפה. פניתי את הנ"ל וענה לי בנו, כי גם אביו נפטר. גם הבן נושא עדיין את השם הפורטוגלי דה-סקרה. כאשר העליתי לפניו השערה, כי יתכן ואנו בני אותה משפחת אנוסים, אשר אחד מהם התיישב בלונדון וקרא לעצמו דה סקירה, נדלק התיפאי לענין. מצויד בנתונים מידי חזר לאחר זמן משליחות מקצועית מלונדון והביא עמו תגלית, שאישרה את כיוון מחשבתי וכן רשם לי בחוזרו משם:

א. גומז רודריגס - הוא אברהם ישראל סקירה חתום על "הסכמות" הקהילה היהודית-פורטוגלית של אותם ימים, ב-1677 חתימה מס. 5. הוא נפטר ב-1678 בגיל 104! צוואתו שמורה בארכיון Anglo-Jewish Notabilities בלונדון. מן הצוואה מתברר, כי היו לו 3 בנים ו-2 בנות:

1. אברהם דו פורטו - Abraham do Porto בקהילה, קרוי בענייני מסחר - Antonio Milao. היה שותף לעסקי אביו ופתח סניף מסחרי באיים הקנריים. אח"כ חזר ללונדון והתחתן עם שרה לובטו-Lobatto. מאוחר יותר נסע למדרס-MADRAS, נמל במזרח הודו, ליבוא זהב, אלמוגים ויהלומים. הוא חתום עם אביו ב"הסכמות" בשנת 1677.

2. אלפונסו רודריגס-ALPHONSO RODRIGUES בענייני מסחר, הוא יצחק ישראל סקירה בקהילה, ISAAC ISRAEL SEQUEIRA =, השתמש גם בשם יצחק הנריקס-ISAAC HENRIQUES. הוא נולד בהמבורג או בהולנד בשנת 1612. בגיל 14 עובד עם אביו באמסטרדם. בגיל 19 מתחתן עם לאה קסרס-LEA CACERES. היא בת (או אחות צעירה) לסימון קסרס - SIMEON DE CACERES. לאחר כשנה נולד הבן סימון איזאק - SIMEON ISAAC. לאה מתה תוך כדי לידתו. התינוק אומץ ע"י סימון קסרס וגדל בביתו. (כנראה באמסטרדם). באותו זמן היה גומז רודריגס כבר בלונדון. לאחר מות אשתו בא יצחק - ISAAC ללונדון לעבוד עם אביו. לאחר כמה שנים הוא מתחתן שנית, עם רנקה מנדס - RIBCA MENDES. הוא ממשיך את עסקי המשפחה ומגיע לממדים גדולים מאוד. בשנת 1699 הוא ועוד 5 יהודים נוספים קונים את המגרש לבניית בית הכנסת ב-Bevis Marks, שקיים עד היום. יצחק היה שותף עם אחיו אברהם בעסקים בהודו. מאשתו השניה נולדו ליצחק 2 בנים ו-2 בנות:

א. יעקב - הוא אבי שושלת המשך אליה משתייך ד"ר שמואל סקירה ואחיו יואל, אשר בנו אהרון סקרה בטיפה מצא ומסר לי את כל הפרטים האלה. אנו אם כן בני אותו קדוש הנריק דה קסרס\מילאן, דרך נכדו יצחק הנריקס הנ"ל. אנו בני בונדהיים מאשתו הראשונה לאה שמתה צעירה, והוא אהרון מאשתו השניה רבקה!!

ב. יוסף סקירה - Joseph Sequeira

ג. חנה סקירה שהתחנה לאמסטרדם עם משה אלורז מאכאדו - Moses Alvares Machado. הנ"ל שותף בחברת המסחר פריירה-מאכאדו - Pereira-Machado, שנתנו לשליטי הולנד, הנסיכים לבית ד'אורנג' - d'Orange וגם לבית סטוארט - Stuart באנגליה לכיבושה של אירלנד, כסף בהלוואה.

ד. אביגיל סקירה התחתנה בלונדון עם יעקב סמודה - Jacob Samuda.

אהרון סקירה מוסיף לנתוני הצוואה את הפרטים הבאים: משפחתי התפתחה בלונדון עד 1770, עברה לגיברלטר ובשנת 1830 חזרה לפורטוגל, עקב ביטול צוי האינקוויזיציה. אבי נולד בדרום פורטוגל.

מאתר ולא הורשה לצלם את המסמך, סיכם מתוכו את הנתונים דלעיל.

בנוסף לכך צירף שלשה צילומים של "הסכמות" של קהילת "שער השמים" בלונדון:

1. Sahar ASamaim A - de Menahem de 5737 (1677). בין 37 החתימות גם זו של

Abraham de Porto, Abraham de Siqra ושל C. Henriques? (האות בראש לא קריאה).

2. Saar asamaim 17 de Roshodes Tebeth ano 5454 (סוף 1693) ובה 49 חתימות.

ביניהן זו של Joseph Henriques ו Itshak Israel de Siq.

3. בדף מתוך Ascamot 5460 (1700) אני מפענח חתימותיהם של

Jshak Jisrael do Siq, Jacob Ysrael Serrag', Joseph Jisrael Henriques

.Isaac Israel Henriques

ברור משינויי הכתיב גם של הקהילה, גם של החתימות, שלא הקפידו אז על כתיב קבוע. בחיפוש אחר אישיותו של הבן יצחק ישראל סקירה, הגיע אהרון סקרה לארכיון נוטריוני של FOX. בדפים נוספים העתיק את הצוואה של ALPHONSO RODRIGUES (=יצחק ישראל דה סקירה) בשפה הפורטוגזית ותרגם אותה לעברית בשבילי. לא הותר לו לצלמה.

(אציין את העובדה, כי יצחק, כאביו אברהם-גומז, הגיע לגיל המופלג של 104 שנים!)

"תחת כנפי השמים וברשות האדון מלך העולם, אני מביע במלים את רצוני המקודש, בצוואה אותה ימלאו אחריה בני לאחר מותי, כן יהא רצון, אמן. מבורך יהיה כל אחד, אשר בעזרת האלוהים - ברוך שמו -, יקים לו משפחה טובה. אני יצחק, אלפונסו רודריגס, מלונדון, מצווה ומבקש: שמרו על משפחותיכם והיו מכובדים וישרים.

מרכושי בעולם הזה, לא-ניידי וניידי, תוקדש עשירית "לפדיון שבויים" ולהצלת יהודים מציפורני השטן. אתם, בני, התרחקו מאדמת פורטוגל, כי הסכנה גדולה היא ובלתי-נראית. שאר רכושי בבתים, בתכשיטים, במטבעות זהב ובספרים יחולק בין כולכם, שווה בשווה, וביושר; תוך מחשבה כי שופט העולמים צופה בכם. היו חברים ואחים תזקים לפני החלוקה ואחריה.

לסימון איזאק בכורי, בנה של לאה דה קסרס -, שתנוח בשלום על משכבה -, תדאגו להעביר לו חלקו באמצעות שליח נאמן.

מגיל 14 עבדתי עם אבי -, ינוח בשלום על משכבו - והתחתנתי בהיותי צעיר כרצון הורי עם לאה דה קסרס -, שאלוהים לקחה לגן העדן -, כאשר הביאה לעולם את בננו. זו היתה הפעם הראשונה שראיתי את המוות לפני עיני ומאוד נודעזעתי: כרגע עוד לחיות ולמות בשניה לאחר מכן... אלוהים נתן והאלוהים לקח... יהי שמו מבורך. מרבקה מנדס -, תנוח בשלום -, רעיה קדושה שאלוהים ישמרנה כחיקו, היא היתה אהבת חיי -, נולדו יעקב, יוסף, מרים ושרה.

לכולכם אני מצווה, שתשלחו צוואה זו לאתיכם סימון איזאק.

דעו את מידותיכם, בלי התנשאות על אחרים. האמינו באדוננו אדוני, מלך העולם. היו ישרים ותזכרו את אחינו מכל שבטי ישראל. חיתנו את בניכם ובנותיכם עם יהודים מאמינים ועשו צדקה בקהילותיכם. שמרו את מסורתנו, אתם, בניכם, נכדיכם ובני נכדיכם, ללא כל שינוי, ותחתנו בין חברינו ואל תביאו אי-סדר לתוך משפחותינו. תתנחמו באביכם בנתינת צדקה - ומעל לכל שמרו על משפחותיכם מן הרע."

עקב מידע חדש זה, הצלחתי לגלות עוד פרטים על חיי גומז רודריגס ובניו, במחקרים שונים המתעדים את חיי יהודי אנגליה במאה ה-17 ובראשית המאה ה-18 וכן את מצבותיהם בבית הקברות הפורטוגלי בלונדון. התמונה המשפחתית התבהרה בשבילי סופית. כל הנסתר נתגלו עתה. סימון איזאק חי באחוזת בונדה כפריזיה המזרחית החל מ-1670. חיפשתיו ברישומי הנישואין של קהילת אמסטרדם ומצאתי אדם עם שם דומה, המתאים לגיל שלו. כאשר כתב אביו בלונדון את צוואתו, היה סימון איזאק בעצמו זקן בן 82 שנה. אביו שמר כנראה על קשרים עמו וציוה לבני אשתו השניה, לראות בו אחיהם לכל דבר!

אף מצאתי, ללא כל כוונה למצא זאת, כי אבי אבות משפחת גלוקשטאדט - אלברט דיאונסי בשמו הלועזי, לא נפטר בגלוקשטאדט בשנת 1645/44, כהשערת חוקרי אזור זה! ב-31 בדצמבר 1650 הוא חתם אישית כעד על נישואי זוג באמסטרדם!!!

עתה שוקד אני על כתיבת "האודיסאה לבית הנריקס-קו דיאונסי הנריקס". מקוה אנוכי לסיים כתיבת פרק חיי אבותי - תוך שנת חיי ה-70, בעזרת ה'. בסוף הסיפור שיקיף דורות רבים, אצרף ביבליוגרפיה של כל מקורות העיון שלי.

מי מכיר, מי יודע פרטים נוספים על ענפי משפחתי בארץ ישראל!
רות מרכוס
נינה של ר' אברהם מאיר

אני מחפשת מידע על צאצאיו של ר' שמעון ב"ר אברהם מאיר, הנקראים, כפי הנראה, באחד משמות המשפחה הבאים: ליפשעס (ליפשיץ), או ויגיסר או ורנר. סבי הגדול נקרא בשם ר' אברהם מאיר ליפשעס (ליפשיץ) ויגיסר. אביו היה ר' ירמיה ב"ר מאיר, שעלה לארץ ישראל עם תלמידי הגאון מוילנא בעשור הראשון של המאה הי"ט. ר' אברהם מאיר ב"ר ירמיה נולד בארץ הקודש והיה מעורב ופעיל בחיים הציבוריים של היישוב הישן בירושלים. הביוגרפיה של ר' אברהם מאיר מתוארת בחוברת "זרע קודש ונבטיו" (מאת: רות מרכוס, 1990). אשתו של ר' אברהם מאיר נקראה בשם חנה-רחל. היא עלתה בצעירותה מהונגריה (כנראה מאוהעל) לארץ ישראל, בערך בשנת תר"ך (1860). הבן הבכור של ר' אברהם מאיר ואשתו מרת חנה-רחל נולד בירושלים, בשנת תרכ"ה (1865), ונקרא בשם שמעון. ר' שמעון מופיע בפנקסי מוכתר עדת האשכנזים עם שם משפחה ורנר. בתקופת מלחמת העולם הראשונה ירדו ר' שמעון ואשתו מרת נחמה בת ר' יהושע הרשל להונגריה (כנראה לאוהעל). ר' שמעון למד בישיבות חרדיות בהונגריה. כנראה, שר' שמעון נפטר בהונגריה. בשנת תר"צ (1930), שבה אשתו מרת נחמה עם אחד מבניה לארץ ישראל. הבן, שהיה אז כבן 16, הלך ללמוד בישיבה חרדית בירושלים.

אני מחפשת מידע על צאצאיו של ר' שמעון ב"ר אברהם מאיר. כמו-כן, אני מחפשת מידע על צאצאים של בנים נוספים של ר' ירמיה מוילנא (כלומר, צאצאים של אחיו ו/או אחיותיו של ר' אברהם מאיר ב"ר ירמיה). אוסיף ואעיר שבפנקסי מוכתר עדת האשכנזים מופיע השם של חיה ב"ר ירמיה שנולדה בוויילנא ונישאה ליצחק בן זונדל סלאנט. יתכן וחיה היתה אחות של ר' אברהם מאיר.

בשם כל הצאצאים של ר' אברהם מאיר ב"ר ירמיה מוילנא אני מודה מאד על כל מידע שיתקבל על הענפים הבלתי ידועים של משפחתנו.

פינקוס כהן (אזור פוזן)
שלמה אראל (זיגוש ארליך)
בתודה לרב ד"ר ב. ברילינג ז"ל ולד"ר אמיל קרונהיים

בצעירותי כאשר התחלתי ללמוד עברית כברסלאו סיפרה לי אמי רגינה פינקוס ארליך שאחד מאבות משפחתנו הישירים היה רב גדול שנקרא "הגאון" אשר כתב ספרים בעברית. למרבית הפליאה זו היתה הפעם היחידה ששמעתי על הרב המיוחד הזה במשפחתי, שהיתה זרה לתרבות העברית, אם כי שמרנו מראית עין מסוימת של מסורת יהודית.

מאחר שלא היתה כל עדות לאדם זה או לכתביו בכיתנו, התייחסתי כנראה להערה של אמי בספקנות מסוימת, ושכחתי דבר הסיפור אודות ה-"גאון". בנסיעה לניו יורק ב-1968 פגשתי את ד"ר אמיל קרונהיים, בן דוד של אמי, רופא וזקן בני משפחתנו, ושאלתי אותו בדבר הרב הזה מימים עברו. הוא הראה לי את הספר אשר ערכו לא יסולה בפז "גבורת השם" ("פרוש נפלא על ההגדה") של הרב גבריאל הכהן שהוצא על ידי בנו יוסף שמואל, והודפס בקרוטושין על ידי המדפיס ב.ל. מונאש, 1838. הספר נכתב בעברית (תלקית באותיות עבריות, ותלקית באותיות רש"י) ובגרמנית (באותיות עבריות). על הספר ניכרים סימנים של כתמי יין, כנראה כתוצאה משימוש בלילות סדר רבים. בספר כתב פינקוס כהן הקדשה לבנו בגרמנית באותיות עבריות בכתב יד בדיו, בה הוא מציין כי הספר ניתן לו על ידי אביו.

קיבלתי מד"ר אמיל קרונהיים עובדות שאסף על אבות המשפחה, קראתי את ההגדה שהוזכרה לעיל וחיפשתי עובדות מעניינות. כמו כן פניתי אל הרב ד"ר ב. ברילינג (*) אותו הכרתי כברסלאו כאדם החוקר עצי משפחה של יהודים, ובעזרתו הגעתי לסיכום העובדות כדלקמן:

הרב גבריאל כהן מוזכר באנציקלופדיה יודאיקה בגרמנית (**). וכן בספר "מן העבר וההווה של היהודים והקהילות היהודיות במחוז פוזן" (***) . הוא היה ידוע גם בשם הרב גבריאל בן יעקב כהן, שנולד ב-1784 בוורשן (Wreschen) ומת ב-1864 בסמטר (Samter). לפני היותו רב בסמטר הוא כיהן בטירשטיגל. (Tirschtiegel)

אנציקלופדיה אנגליה שפורסמה על ידי "פונק וואגנל" החליפה בין שני רבנים בעלי שם דומה: מוזכר שם כהן, גבריאל בן ראובן ישראל מהונגריה, אולם הוא איננו מאבות משפחתנו. שלנו הוא גבריאל בן יעקב כהן.
דברים לזכרו מצאתי בעמוד 433 של העתון הגרמני יהודי מלייפציג 1864, ALLGEMEINE ZEITUNG DES JUDENTUMS.

נאמר שם כי הרב גבריאל כהן היה רב בסמטר, נולד ב-5644 (1784) בוורשן. היה רב בגנסן ולאחר מכן בטירשטיגל. נפטר ב-23 במאי 1864 בגיל 80 וכונה "זקן רבני גרמניה". הוא לימד והדריך חכמי תלמוד ורבנים רבים. כל הקהילה היהודית ותשובי הקהילה הנוצרית (פרט לכמרים) השתתפו בהלוויה. בנו י.ש. כהן משונלנקה (Schoenlanke) התפלל בהלוויה.

בהגדה "גבורת השם" מצאתי את הנתונים הבאים המאשרים את הנאמר לעיל:
גבריאל בן יעקב הוא האבא של יוסף שמואל. אשתו של גבריאל הייתה שרה. בנם יוסף שמואל הוציא לאור את ההגדה של אביו ואת הפירושים שלו והתכוון להוציא לאור שלושה ספרים נוספים של אביו: (1) שארית יעקב, (2) שארית ישראל, (3) מנחת גבר (על ספר רות).

באנציקלופדיה יודאיקה בגרמנית (***) תחת הכותרת גבריאל בן יעקב כץ (כהן צדק) נאמר כי ארבעה מספריו יצאו לאור:
(1) דרשות גברא, 32 דרשות, הודפס בפרנקפורט.
(2) תשובות גברא, 37 תשובות, הודפס בפרנקפורט.
(3) פדות ישראל, פירוש לספר רות, הודפס בקרוטושין (1853).
(4) גבורת השם, פירוש להגדה, הודפס בקרוטושין (1838).

שמות אלה שונים מהוזכר בהגדה אשר יצאה לאור ב-1838, ויתכן שיוסף שמואל שינה את דעתו ואת שמות הספרים במועד הוצאתם לאור. ייתכן שהספר "פדות ישראל" הוא "מנחת גבר", שניהם אמורים להיות פירוש לספר רות. ארבעת הספרים נמצאים בספריה הלאומית של האוניברסיטה העברית בירושלים. הספרים המופיעים באנציקלופדיה מוזכרים גם בספר (בגרמנית) "מן העבר וההווה של היהודים בארץ פוזן" (****) הנמצא בספריה של אוניברסיטת תל-אביב. באותו ספר בפרק "סמטר" (עמוד 908) מנויים 4 עזבונות, ביניהם "תרומת הפחת של פינקוס כהן". נראה שפינקוס כהן הנ"ל תרם קרן לאספקת פחם לנצרכים של הקהילה בסמטר. אמי רגינה פינקוס היא צאצא ישיר של פינקוס כהן זה, אשר ככל הנראה קיצר את שמו לפינקוס.

סיכום: גבריאל כהן הוא ללא ספק דמות בולטת שמשפחתנו יכולה להתגאות בו. הוא עמד באומץ בתקופה של שינויים מהפכניים ביהדות (רפורמה, שנויי שפה, מודרניזציה וכו'). הוא כתב גרמנית באותיות עבריות, שלט היטב בעברית וניסה לשמר ערכים ישנים. בנו עשה הכל כדי לאסוף את כתבי אביו, ולגבריאל כהן היו מעריצים רבים. בפירוש להגדה מופיע שיר בעברית שנכתב על ידי תלמידו צבי הירש גוטטג המשבח את חכמתו ומכנה אותו "הגאון הגדול" (אמי צדקה כאשר הזכירה את הגאון במשפחתנו).

אמיל קרונהיים כתב אלי: "מה שאנחנו, אנו חכים לאחרים, מורשתו של הרב גבריאל עשויה להוליד עוד דברים מעניינים בצאצאינו", ונתן לי את הספר המקורי של ההגדה "גבורת השם" למשמרת עבור המשפחה. בבוא היום אני אמסור את הספר למשמרת בידי אחד מבני המשפחה.

עץ המשפחה שלנו הכולל 250 שמות מופקד ב-"דורות" בתל-אביב, מבוסס על המקורות הנ"ל וכן על הזכרון של הדוד הנס פינקוס ושלי, וכן על העזרה של קרובת המשפחה מלוס אנג'לס, ברבה אלגזה.

(*) הרב ד"ר ב. ברילינג, 44 מינסטר, רחוב הולנבקר 93, גרמניה המערבית
(**) אנציקלופדיה יודאיקה (הוצאת אשכול ברלין 1931 כרך 7 עמוד 28)
(***) המספר בקטלוג העברי לספר "פדות ישראל" הוא 6105 v 22; שם הסופר גבריאל בן יעקב הכהן.
(****) "מן העבר וההווה של היהודים בארץ פוזן" שנכתב על ידי א. הפנר וי. הרצברג

בפרק "סמטר/סמטולי", שיצא לאור ב-1904, 1909 וב-1921.

מאגר נתונים - משפחות נחקרות
ראובן נפתלי

מאגר הנתונים מציג את המשפחות הנחקרות על ידי חברי העמותה מאז הקמתה. נכון להיום לא כל החברים מילאו שאלון כדוגמת המצורף. אי לכך קיימים חוקרים/ת שמופיעים רק ברשימת החוקרים.

קיימים שני מאגרי נתונים. מאגר חוקרים ומאגר שמות ומקומות נחקרים.

דו"חות מאגר חוקרים

1. מיון על פי מספר החוקר/ת כולל כתובות. (רק בספרית העמותה)
2. מיון על פי א. ב. אנגלי של שמות החוקרים, (כולל זיהוי לחוקרים שטרם מסרו את רשימת המשפחות הנחקרות על ידם).

דו"חות שמות ומקומות נחקרים

1. מיון לפי שם משפחה, מקום, ארץ + מספר החוקר/ת.
 2. מיון לפי מקום, שם משפחה, ארץ + מספר החוקר/ת.
 3. מיון לפי מספר חוקר/ת, שם משפחה, מקום וארץ.
- הצעתי לחוקר הרשום לעבור על מיון זה ולאמת הנתונים. תיקונים ותוספות יש להעביר לפי הכתובת הנ"ל. אין לתקן בתדפיסים.

מאגר הנתונים ימצא בספריה לשימוש החברים. עדכון ההדפסה יעשה לפי הצורך והודעה תמסר לחברים.

חברי העמותה רשאים להרשם חינם. אנשים שאינם חברים בחברה הגניאלוגית הישראלית יכולים לרשום את המשפחות הנחקרות תמורת תשלום של 10 ש"ח (במזומן או בהמחאת דואר) ומעטפה מבוילת למשלוח תשובה (ראה דוגמא מצ"ב).

הכבות למשלוח עידכונים או טפסים חדשים היא למשרד העמותה או לשלוח ישירות ל:
מר ראובן נפתלי, רח' יערות 5, אתוזה, חיפה מיקוד 34787

לקט ידיעות

המחלה Thalassaemia וגניאלוגיה

THALASSAEMIA - GENETIC TRAIT

- * Are you a carrier?
- * Do you know a carrier?
- * Are you a doctor?

If you are any one of these, we need your help for an exciting genealogically based genetic research project.

Thalassaemia is rare in Ashkenazic Families. I am a carrier of a mutation of the B-thalassaemia genetic trait. My love of genealogy has enabled me to create a detailed analysis of the movement of the gene in my family since 1826. The family came from Ostrow Mazowiecka and Wyszkwow in Poland.

Another carrier of the mutation, not in my direct family, has been identified by Professor Ariella Oppenheim of the Department of Hematology, Hadassah Medical School, Hebrew University, Jerusalem. This family lived in Minsk/Bobruysk (Belarus) at the turn of the century.

Together with Dr. Oppenheim and Dr. Charles Scriver of the McGill University-Montreal Children's Hospital Genetic Research Institute, we are trying to tie these two families together.

- * YOU MAY BE OR YOU MAY KNOW THE MISSING LINK.
- * YOU COULD INCREASE THE SCOPE OF THE RESEARCH!

Contact: Stanley Diamond, Room 1515, Crowne Plaza Hotel, Jerusalem
Home: 5599 Edgemore Ave., Montreal, Canada H4W 1V4

or: Professor Ariella Oppenheim, Hadassah Medical School, Tel: (02) 776753
or 420569, Fax: (02) 423067 or 434434.

סמינר הקיץ הנא לגניאלוגיה יהודית בארצות הברית

הסמינר יתקיים בושינגטון ב-25-29 ביוני 1995.

14th Summer Seminar in Washington D.C. 25-29 June 1995.

For information: Rita Margolis 11112 Arroyo Drive, Rockville MD,
Fax: (301) 530-3257

חקר בתי קברות במדינת ניו יורק

דוד יואל פריבר - David Joel Prieber גניאלוג מלוס אנגלס ביקש לפרסם כי בקיץ האחרון סיים פרויקט שהתחיל בשנת 1987, - תרגום ורישום מצבות הקבורה בתי העלמין של סוליבן קאונטי, ניו-יורק (המכונים הרי קטסקילס או רצועת הכורשט), ובכוונתו להרחיב את הפרויקט שיכלול גם את אלסטר קאונטי.

בידיו רישום של למעלה מ-4000 קברים מ-28 בתי קברות. הוא עובד עתה על הכללת שמות המשפחה לפני הנישואין של הנשים (בעזרת מודעות אבל ומקורות דומים), עבור אותם גניאלוגים אשר מחפשים בת משפחה לפי שמה המקורי ואינם יודעים את שמה לאחר הנישואין.

הפונים מתבקשים לתת תאריך פטירה משוער ושמות ההורים אם הם ידועים. דבר זה חשוב במיוחד בשמות משפחה נפוצים.

Dr. David Joel Priver
P.O. Box 1062, South Fallsburg
N.Y. 12779-1062
USA

הפונים מתבקשים לצרף שוברי תשובה בינלאומיים של הזאר (SASE).

Jewish Cemeteries in Sullivan County

In 1987, I began a project of translating and copying the Jewish tombstones from the cemeteries in Sullivan County, New York (aka the Catskills or the Borscht Belt). I finished this project last summer. Although I have seriously considered publishing my project, either for profit or not - (I am unsure as of this time) - I know for certain that I have done this project to help my fellow genealogists. I plan to extend my project to cover Ulster County.

I have over 4,000 interments from 28 cemeteries. I am working on including the maiden names of the females from the obits and other sources - for the genealogists who, as can often happen, do know only the maiden name of an ancestor and not the married name.

People wishing me to research my records may contact me at P.O. Box 1062, South Fallsburg, NY 12779-1062.

חברה למחקר גניאלוגי באוקראינה

חברנו מ. פלדמן מסר לנו את הכתובת על חברה המוכנה לקבל על עצמה מחקר גניאלוגיה באוקראינה.

Our member M. Feldmann informed us about the company in Ukraine which is ready to do genealogical research.

UPE, P.O. Box 38 Artyoma Str. 73

Kiev-53 254053 Ukrain

Tel: 7044 244 5788, Fax: 7044 219 1158

קלטות מהסמינר הבינלאומי לגניאלוגיה בירושלים
Tapes from the 4th International Seminar on Jewish Genealogy
Jerusalem 1994

1. The Importance of Genealogy for the History of the Jewish People.
Yitzhak Navon (5th President of the State of Israel).
2. National Libraries and the Jewish Genealogist.
Dr. Peggy Pearlstein (Washington, DC), Dr. Igor Sakharov
(St. Petersburg), Dr. Sonia Winter (Institute for Hebrew Bibliography
(2 tapes).
3. Cemetery, Archival and Oral History Research in Israel -- A Case Study.
Randy Daitch (Los Angeles).
4. An Approach to Genealogical Research on Censuses under the Nazi Regime
with Hungary as a Model. Prof. Gabriel Bar Shaked (Hungarian
specialist, Yad Vashem).
5. Sources for Jewish Genealogy in the State Archives of Ukraine.
Dr. Volodymyr Lozytsky (Deputy Director, Main Archival Administration
of Ukraine).
6. Conditions Determining Gen. Research in the Polish Archives.
Prof. Dr. Jerzy Skowronek (State Archivist of Poland).
7. Genealogical Research in Germany Today. Naftali Bar-Giora Bamberger
(Jerusalem).
8. Sources in Israel for doing Polish-Jewish Genealogical Research.
Dr. Hanna Volovici (Central Archives for the History of the Jewish
People).
9. The Census of the Prushim of 1834 and its Importance for Genealogists.
Dr. Arie Morgenstern (Hebrew University).
10. Declarations of Names by the Jews in France in 1808. Max Polonovsky
(France).
11. Germany Panel. German Laws Governing Access to Genealogical Records;
Jurgen Sielemann (Hamburg State Archives). Recent Acquisitions
Activities of the Genealogical Society of Utah; Lynn Carson (Salt
Lake City). Sources for Genealogical Research for the Jews in Germany
and the Gesamtarchiv in the Central Archives for the History of the
Jewish People; Hadassah Assouline (Director of the Central Archives
for the History of the Jewish People) (2 tapes).
12. Sources for Study of 19th century Palestine and its people.
Professor Ruth Kark (Hebrew University).
13. Retracing the Construction of the Amzalak Family Biography.
Joseph Glass (Jerusalem) and Prof. Ruth Kark (Hebrew Univ.)
14. Prenumeraten and Donor Lists as Sources of Genealogical Data.
Chaim Freedman (Petah Tikva).
15. A Comparative Survey of Two Surnames Common Among Jews in Turkey.
Leyla Ipeker (Istanbul, Turkey).
16. The Processos of the Inquisition: A Source for Genealogy.
Prof. Haim Beinart (Emeritus Prof. Hebrew University).
17. The Reliability of Rabbinical Sources. Rabbi Meir Wunder
(Hebrew University).
18. Jewish Surnames in the Kingdom of Poland. Dr. Alexander Beider (France)
19. Tombstone Data as a Source for Creating Turkish-Jewish Genealogies.
Prof. Minna Rozen (Tel Aviv University).
20. Recent Acquisitions Activities of the Genealogical Society of Utah in
Central and Eastern Europe with Emphasis on Records of Interest to
Those with Jewish Ancestry. Lynn Carson (Salt Lake City).
21. Researching Sephardic and Greek Jewish Genealogy. Yitzhak Kerem
(Israel).
22. The Bar Ilan Project for the Study of Jewish Genealogy and Names.
Prof. Aaron Demsky (Bar Ilan University).

23. What Can be Learned from 19th Century Lithuanian (Kovno Guberniya) Jewish Birth Records and Revision Lists. Dr. Harold Rhode (Washington, DC).
24. Baptism of Jews in Rome During the 17th and 18th Centuries. Gideon Yaari-Cohen (Hebrew University).
25. Your Australian Cousins. Sophie Caplan (Sydney, Australia).
26. Panel on Morocco. Resources for Jewish Genealogy in Spanish Morocco; Dr. Philip Abensur (France) and Sidney Piamenta (Jerusalem). The genealogy of Sol Hachuel, Hatsadekkat: An Example of Judeo-Spanish Genealogy of N. Morocco (2 tapes).
27. Sources for Baltic Jewry. Prof. Dov Levin (Hebrew University).
28. The Jewish Diaspora Institute of the St. Petersburg Jewish University. Dr. Valery Dymshits (St. Petersburg).
29. The Tale of Nations (Genesis 10): The Greatest Biblical Genealogy. Prof. Aaron Demsky (Bar Ilan University).
30. Researching South African Jewry. Dr. Saul Issroff (England).
31. Resources for Doing Jewish Genealogical Research in Sweden. Thomas Selling (Swedish State Archives).
32. Faces and Places -- Vignettes from a Synagogue Art and Archival Research in Czechoslovakia 1989-1991. Rivka Dorfman (Jerusalem).

Use enclosed order form only.

ORDER FORM

Send or fax to:
S. Jacobson
P.O. Box 10053
91100 Jerusalem

I am ordering the following lectures (use numbers on form):

Please make cheques in US\$ or UK£ or NIS only. In any other country pay with Banker's Cheque only.

Please make cheques in US\$ or UK£ payable to:
"S. Jacobson".

Enclosed please find my cheque for _____.

Please send lectures to:

Name _____

Address _____

City _____ Zip Code _____

Telephone _____ Fax no. _____

Important Note: Some lectures are two tapes.

Cost: \$7.00 (NIS 21) per tape plus postage.

\$14 (NIS 42) for 2-tape lecture.

Postage: \$2.00 for first tape, \$0.80 for each additional taple

In Israel NIS 1.5.

Entire Collection (34 tapes): \$235 plus \$25 postage

NIS 670 plus NIS 40 postage

Allow at least 3 weeks before dispatch.

הפרסומים בגניאלוגיה יהודית בעולם

Stammbaum עלון למחקר יהודי בגרמניה
Stammbaum - The Newsletter of German-Jewish Genealogical Research
Vol. I 1-4
אסתר רמון

קיבלנו לאחרונה את ארבעת העלונים הנ"ל ויש בהם עניין רב לגניאלוג המעוניין ביהודים בגרמניה.

יש בהם מידע על מקורות בארצות הנרית ובגרמניה, דיווח על עבודות של משפחות ומקומות בהם גרו יהודים בגרמניה ורשימות של הרבה ספרים שיצאו על יהודי גרמניה. פרטים ראה בעמ' XIX.

כמה פרטים טכניים מעניינים: ככל חוברת מופיעים הפריטים האלה: כתובות מחברי המאמרים, רשימות של עצי משפחה, המדור "חיפוש משפחות" כשהשמות, הערים והארצות מאורגנים בטבלאות ולבסוף אינדקס של שמות המשפחה והמקומות שהוזכרו בעלון.

פרוט הנושאים העקריים ראה בעמ' XIX.

מומלץ לעיין בחוברות אלו.

Cercle de Genealogie Juive
Revue Trimestrielle vol. 10, no.37, printemps 1994

הקהילה היהודית של ונציה, מאת Pietro d'Otrascelda: המחבר מספר את תולדות קהילת ונציה מהמאה ה-10 עד להקמת הגיטו בה כתחילת המאה ה-16. מתוארים מספר מקורות מידע בהם ניתן להעזר במחקר הגניאלוגי בעיר זאת. ואלה הם: הארכיון המחוזי (Archivio dello Stato), הארכיון העירוני ההיסטורי (Archivio Storico Comunale), הארכיון-ספרייה מאסטרו של הקהילה היהודית של ונציה (Biblioteca-Archivio Maestro), בית הקברות היהודי בלידו שבונציה.

פאליאוגרפיה יהודית: Moch d'Ettendorf - רבי מוך מאטנדורף (1764-1837), מאת Eliane Roos-Schuhl:

זהו מחקר המתבסס על טכסט שהינו הגדה המתייחסת לרבי מוך. מספר ראשי תיבות עבריים מבוארים.

מאה שנה להולדתו של Pierre Dac שנוולד Andre Isaac וההומור היהודי, מאת Claude Levy-Lambert:

חברי החוג לגניאלוגיה יהודית בצרפת חקרו את תולדות משפחתו היהודית של השחקן - הנדרן המפורסם.

vol. 10, no.38, etc 1994

1. מפתח שמות המשפחה הנחקרים ע"י חברי החוג - המפתח נוסח "Family Finder" הוכן ונמצא לרשות החברים. הוא גם למכירה.

2. החרם "החוקי" של רכוש יהודי צרפת בימי ממשל וישי - מאת דוד דובט - החוקים האנטישמיים משנת 1942 איפשרו חרמת רכוש יהודי רב. התזרתו לאחר המלחמה, כאלמנט של זכרון, היתה חלקית מאד. הבאת הוכחות בעלות ע"י ניצולי הרדיפות ומחנות הריכוז קשה במיוחד. בארכיונים השונים ו"עיתון הרשמי" ניתן למצוא חומר על חלק מהרכוש הזה ונתונים אלה יכולים לשמש למחקר גניאלוגי.

3. יהודי מרוקו בברזיל - מאת מטילדה טג'ר - אלה הן תולדות הגירת יהודים ממרוקו לברזיל במאה ה-19. מחקר זה כולל ביבליוגרפיה ענפה בנושא.
4. כבתי הקברות היהודיים בברזיל - מאת מטילדה טג'ר - זוהי סקירה מבוססת על הספר של אגון ופרידה וולף: Sepulturas de Israelitas, Sao Paolo, 1976 & 1983... 3 vol. והמציינת במיוחד את מקום קבורתם של יהודים צרפתים בברזיל.
5. מחקר גניאלוגי בהולנד - מאת מישלין גוטמן - סקירה על הארכיונים השונים בהולנד בהם ניתן למצוא חומר גניאלוגי חשוב.
6. תעודות של "לא-מלווה" במקור גניאלוגי לא ידוע - מאת פייר כץ - מדובר בתעודה שנדרשה לפי חוק מכל יהודי שרצה לעסוק במסחר, במלאכה או בתעשייה, ע"י שלטון נפוליאון. התעודות הוענקו ע"י הרשויות המקומיות אשר שמרו עד היום על רשימות המציינות פרטים רבים על מבקשי התעודות.
7. האם רש"י נשא לאישה את דודניתו? - מאת אטיין קאהן - ניתוח הנונים על אשת רש"י מלווה בתרשים עץ משפחה.
8. פליאוגרפיה עברית: רבי יעקב אבן צור (1673-1752) מאת פיליפ אבן צור - קיצור תולדות הרב יעב"ץ המפורסם ופיענוח מצבתו הנמצאת עדיין בבית הקברות היהודי של פאס, מרוקו.
9. טיולים "גניאלוגים" ברחבי צרפת - זהו חידוש! התוג לגניאלוגיה יהודית של צרפת מציע טיולים באיזורים שונים במטרה לעבוד בארכיונים שונים ולבקר בבתי קברות יהודיים. האיזורים הם: Alsace & Lorraine, ופריז. נבירה הכוונה לבקר ב-: הספריה הגניאלוגית (כללית לא יהודית ויהודית); הספריה המינהלית של העיר פריז (בעירית פריז - Hotel de Ville); ארכיון פריז; הארכיון הלאומי של צרפת; בתי הקברות בהם קבורים יהודים: Pere, Lachaise, Montparnasse, Pantin, Bagneux ועוד.